

Марков Михайло Миколайович,
професор кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВБИВСТВА, УЧИНЕНОГО НА ЗАМОВЛЕННЯ

У теорії кримінального права вбивство на замовлення слід розглядати, як умисне позбавлення життя потерпілого, здійснене особою (виконавцем) за дорученням іншої особи (замовника). Таке доручення може мати форму наказу, розпорядження, а також угоди, відповідно до якої виконавець зобов'язується позбавити потерпілого життя, а також замовник - вчинити в інтересах виконавця певні дії матеріального чи не матеріального характеру або ж не вчиняти їх [1, с. 293].

Замовниками злочину, як правило, виступають наступні особи: а) які займаються підприємницькою, банківською діяльністю (конкуренти або партнери по бізнесу); б) представники кримінального середовища (лідери або члени злочинних угруповань, які бажають зайняти їх місце); в) щодо яких порушено кримінальні справи; г) політичні діячі; д) посадовці державних органів; е) підлеглі, які претендують на посаду начальника; є) родичі; ж) один із подружжя або коханці; з) боржники потерпілого; и) яких шантажують або в яких вимагають майно, гроші; і) інші особи [2, с. 101].

Причини вчинення цього злочину надзвичайно різноманітні, починаючи від боротьби за право лідерства на певній території, не бажання повернення боргу, «виведення з гри» конкурента, ревності, ухилення від цивільно-правових відносин, закінчуючи тим, що певна особа просто заважала вчиненню певних дій з боку замовника.

Вбивства на замовлення належать до злочинів, розкриття яких відзначається значною складністю. Це пояснюється зокрема, тим, що вони вчиняються, як правило, на високопрофесійному рівні. Ці злочини детально плануються, для їх вчинення підбираються відповідні виконавці – професіонали своєї «справи», ретельно обмірковується система зникнення їх з місця події, знищення слідів злочину. Підготовка, процес позбавлення життя жертви, заходи, спрямовані на приховування слідів злочину і виконавців, як правило, мають високе технічне і значне фінансове забезпечення: злочинці знищують транспортні засоби, зброю, легальним шляхом проникають на режимні об'єкти, підбирають відповідну до ситуації екіпіровку,

відслідковують спосіб життя жертви, швидко зникають з місця події на значну відстань, у тому числі у зарубіжні країни [3, с. 46].

На особливу увагу заслуговують проблеми кваліфікації даного виду злочину. Якщо замовлення умисного вбивства мало форму угоди, відповідальність за п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України настає незалежно від того, коли були вчинені обіцяні виконавцеві дії – до чи після вбивства, виконав чи не виконав замовник свою обіцянку, збирався він це робити чи ні. У випадках, коли умисне вбивство на замовлення вчинюється з метою одержання від замовника грошей, матеріальних цінностей чи інших вигод матеріального характеру (тобто з корисливих мотивів), дії виконавця кваліфікуються за пунктами 6 і 11 ч. 2 ст. 115 КК України [4].

Замовник умисного вбивства в залежності від обставин справи може бути як підбурювачем, так і організатором злочину (якщо тільки він не є його співвиконавцем). В такому випадку його дії слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 27, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України, а за наявності до того підстав – і за іншими пунктами цієї статті.

Дії замовника умисного вбивства, який одночасно був і співвиконавцем цього злочину, кваліфікуються за пунктами 11 і 12 ч. 2 ст. 115 КК України як умисне вбивство, вчинене на замовлення за попередньою змовою групою осіб, а за наявності до того підстав – і за іншими пунктами цієї статті. Якщо замовник, який не є співвиконавцем убивства, керувався корисливими, а виконавець – іншими мотивами, дії замовника кваліфікуються за відповідною частиною ст. 27, пунктами 6 і 11 ч. 2 ст. 115 КК України [4].

Слід звернути увагу на те, що відповідальність за п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України настає лише у випадках, коли замовляється саме умисне вбивство особи, а не якийсь інший насильницький злочин щодо неї.

Отже, умисні вбивства вчинені на замовлення будуть продовжуватися. А це означає, необхідно продовжувати їх кримінально-правовий та історичний аналіз. Важливо звернути увагу на профілактику та попередження даного виду злочину. На мою думку, необхідно посилити відповідальність за даний злочин, адже це суспільно-небезпечне явище. Тільки комплексне дослідження даного явища допоможе розібратися з проблемами кваліфікації, розповсюдження та розслідування умисного вбивства вчиненого на замовлення.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України/ Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченко, В. В. Чернея. – Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 1104 с.

2. Бережний С. Умисні вбивства на замовлення // Юридичний журнал: Право України. – 2007. – № 11.
3. Мельник М., Хавронюк М. Вбивство на замовлення: деякі аспекти кримінологічної характеристики та проблеми кваліфікації // Юридичний журнал: Право України. – 1997. – № 7.
4. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я» № 2 від 7 лютого 2003 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>.